

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polji.

List za šolo in dom.

Veljá
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 5.

V Ljubljani 1. marca 1872.

Tečaj XII.

Ustrahovanje v šoli.

Resnico, da ljudska šola po svojem znotranjem bitji ni le učilna, ampak pred vsem zelo važna odrejevalna ali vzrejevalna naprava, spoznava čedalje bolj sedanja pedagogika. Dasiravno je že A. M. Franke odrejevanje štel k podučevanju, in so potem ljudomili odgojnikni odrejevanje devali na prestol v kraljestvu izobraževanja, sta vendar še le Pestalozzi in Disterweg in Pestalozzi-Disterweg-ova šola brez vse enostranosti, prenagljenja in zmot, vzrejniški princip v okvir učiteljevega delovanja, po jasnem razkazevanju in pravi vrednosti povzdignila k splošni veljavi. In pri luči tega principa moremo danes našo ljudsko šolo opazovati, ter vsa ta vprašanja odgovarjati. To veljá tudi posebno od zmanjšanja in odpravljenja telesnih kazni v šoli. To vprašanje zdi se mi toliko potrebniši za doslednost prevala ali prekuca, kateri se je začel zadnji čas na šolskem polji, da sem se lotil današnjega resnobnega pretehtovanja in jasnega odgovora. Sedaj, ko si je pribojeval princip vzrejniške delavnosti pravo stopinjo v življenji in v šoli, spremenila se je tudi disciplina nekaj po svojem bitji in deloma po svojem pomenu. Naj viši sverh stare šole je bil: učenje; disciplina pridevala se mu je kot pomoček. Naj je bil učitelj tudi ojster, čmeren in neusmiljen tiran, naj je tudi z udarci, ja dostikrat s premetenimi mukami učencem učilno snov „v glavo vbijal, — ni se mu bilo treba bati nikakoršnega očitovanja, da je le znal in vedel kolikor mogoče veliko otrokom v glavo vbíti“. Pri starih judih bila je palica posebno važen vzrejevalni pomoček, in judovski pisatelji so jo zelo priporočali, ter ji pripisovali neko posebno vrednost. Taka vodila so imela tudi druga ljudstva. Znano je, da je bilo strahovanje jako ojstro pri gimnastičnih vajah atenske mladine, in da je pri takih vajah palica pela. Ravno tako je tudi palica vladala pri Rimljanih. Horaci sam pripoveduje od svojega učitelja Orbilius-a, da mu je verste Livius-a med

udarci deklamoval, in nek drugi pesnik ravno to od sebe pripoveduje. In kakor je bila pri Judih, Gerkih in Rimljanih, pri treh omikanih ljudstvih palca kot živo potrebni pomoček pri odgojevanji mladine, tako je tudi pridevek sedanjih učiteljev, kateri dostikrat v žalostni in smešni podobi v sramoto sedanjega stoletja se javno z njo ponašajo. Današnja pedagogika si prizadeva, to staro neusmiljenost za vselej odpraviti iz šole. Po naših šolah, odkar je premagal vzrejevalni princip mehanične vadbe in dresure, se ne sme razlegati jok in stok kaznovanih otrok. Ako se je imelo nekdanj „vbijajenje v glavo za učiteljevo“ prednost, pa veljá dandanes telesne kazni kolikor mogoče zmanjšati, in celó iz šole odpraviti. Sleherni učitelj, kateri hoče zahtevanje sedanje dobe zadostiti, vprašati se mora, kaj morem v dosego tega storiti? — To vprašanje nas postavi v sredo velikega gibanja, katero je prišinito in pretreslo ljudsko šolo, in nas napeljuje to sočutno in marljivo pospeševati, ter nam tako pomore k blagovitemu namenu.

Ako vprašamo po pomočkih, s kterimi se manjšajo telesne kazni, tedaj dobimo prvi odgovor in opominjevanje: Učitelj, zmanjšuj priložnosti za kazni, tedaj kazni vredne pregreške, začetek nerodnosti, sirovosti, svojeglavnosti i. t. d. pri svojih učencih! Ker vem, da te resnice nihče tajiti ne more, zato navedem tukaj pomočkov za zmanjševanje telesnih kazni.

Učitelj naj učence vadi, da iz ljubezni do njega, in iz strahu, da bi se mu zamerili, se skerbno varujejo vsakega slabega djanja, in da so žalostni, ako vidijo, da so s slabim ravnanjem žalili učitelja. Učitelj, ki svoj poklic in mu izročeno mladino vdano ljubi, pridobi si gotovi tudi na prvi mah ljubezen vseh učencev; kajti otročje serce je zeló občutljivo in določno občuti, ali ga učitelj resnično in sočutno ljubi, ali pa je zanj le malomaren. „Otroci hočejo, da jih ljubimo“, pravi Lessing, „ako ne drugače, saj že tako, kakor divja zver“. Ljubezen mora biti tedaj poglavitna podlaga vsega našega pedagoškega delovanja; ona mora biti solnce, katero naj naše polje razsvetljuje in ogreva. Učenci naj vidijo ljubezen iz vsakega učiteljevega pogleda. Ljubezen bode potem pognala enako rahli spomladni cvetici cvetje, živahnega in veselega življenja, in pred njeno svetlobo in vonjavo zginile bodo vse tamne in mračne prikazni iz šolskega življenja — nerodnosti učencev i. t. d. — in z njimi bodo nazadnje prešle tudi vse telesne kazni. Otroci bodo dobili veselje za vse dobro, lepo in resnično, ter se učili studiti vse gerdo, sirovo in nerodno. Kdor je imel v svoji mladosti srečo, da je imel v resnici dobrega učitelja, vé iz lastne skušnje, kako ga je učiteljeva ljubezen nekako čarobno vlekla od vsega nepravlega in ga silila k nrvavnosti. V šoli takih učiteljev šolski red gotovo ni zmeden, in vendar v njih telesno kaznovanje ne nadvlada. Milovanja vreden pa je učitelj, pri kterem ljubezen ne izvira iz pravega

vira, in je morebiti le prisiljena ali hinavska. Takemu učitelju manjka naj poglavitniši del k pedagogični sposobnosti. Stopimo tedaj med učence polni ljubezni in navdušenja z jasnim, veselim obrazom, in marsiktere sitnosti se bomo obvarovali, ter odvrčevali kaznovanje. Kakor je ljubezen pravo znamenje resničnega kristijana, tako je tudi gorko, navdušenja polno serce svetlo znamenje pravega učitelja. Vendar pa ne bode ta toliko imenitna namera pri odgojevalstvu kaj zdala, ako zraven ni potrebne ojstrosti ali resnobe, ktera se razodeva v učiteljevi veljavnosti ali avtoriteti, ktera mu nikdar ne dopušča, da bi se njegovo djanje spremenilo v malovredno igračo. Tukaj veljajo pesnikove besede:

»Kjer krepko se in mehko snide,
Kjer z ojstrim rahlo v družbo pride,
Tam čist je glas in dober ves.«

Otrok mora biti v takem razmerji do učitelja, kakor smo navadno ljudje do Boga; bati se ga more in ljubiti. Veljavnost učiteljeva, ktera se razodeva v bojazni, se povsodi sama od sebe pokaže tam, kjer se čut njegov združuje s primernim, spoštljivim obnašanjem. V tem se pa ravno tisti učitelji pregrešijo, kateri niso ob enem dostojni in ponižni, taki, ki prijaznosti ne znajo ločiti od otročarije, jeze od nevrednega sovraštva, in med gorečnost svojo mešajo dostikrat sramotno nespamet. Učiteljeva veljava, bojazen učencev, mogočna je dovelj, da berzdá se že začetek otročje razuzdanosti in sirovosti, in se tako že naprej odvrča veliko kazni. Učitelj naj si tedaj prizadeva, da je pred učenci pravičen, resničen, odločen in stanoviten in da kaže neomadežani značaj. Znano je, da otroci kaj radi prenašajo vse prednosti in dobre lastnosti na svojega učitelja, kterega si mislijo vedno kot uzorno podobo v vsakem obziru. Zato je tolika večá dolžnost vsakega učitelja, da si prizadeva in se varuje, da ojstro in bistro otročje okó ne zapazi nad njim kake slabosti ali pomanjkljivosti, vsled ktere bi se spoštovanje potem spremenilo v žalostni čut, da so se motili nad svojim učiteljem, ter bi se potem speče strasti otrok ne spreobrnile v neomejene izraze razuzdanosti. Kjer učiteljeva veljava po tej poti zgine, in kjer ne more braniti otroškega razberzdanja, tam pade učiteljevo vladanje, in začénja se žalostna potreba, to vlado palici prepustiti. Pravi značaj pa ne potrebuje palice, da bi delal značaje; on sam je vselej naj delavniša odgojevalna moč! Učiteljev značaj more pa si veljavó, spoštovanje vterditi, ter tako postati glavni opravnik pri zabranjenji navodov in vzrokov kaznovanja, ako je dostojno in vredno obnašanje učiteljevo tudi zunaj šole, v soseski sploh znano. Žalostno je, ako učitelj v npravstvenem in duševnem obziru ne zadostuje vsem tirjatvom, ktere se zahteva, o od obnašanja in življenja slehernega, kateri opravlja prevažno javno službo odgojiteljevo. Kako more učenec svojega učitelja v resnici spoštovati, ako sam vidi njegove

nerodnosti, ali sliši domá svoje starše z nevoljo grajati slabe učiteljeve lastnosti?

Ako še dalje iščemo pomočkov, ki odvrtaajo telesno kazen, glejmo na podučevanje. Učitelj naj pomisli, kaj je vse krivo, da so učenci leni, razmišljeni, da nagajajo, da šepetajo, da si igrajo, ter imajo oči in ušesa za vse drugo, le za to ne, za kar bi jih imeli imeti? Ali mar ni učitelj naj več sam kriv teh napak v šoli? Ali učitelj pri podučevanju nima boljšega pomočka zoper kazen, kakor je palica? Palica vlada posebno po šolah tistih učiteljev, kjer je nauk malo vreden, kajti ravno malovredno podučevanje zbuja toliko napak pri učencih.

Učitelj naj pride v šolo z jasnim in umevnim podukom, ter naj podučuje mikavno in na tanko kazaje, in gotovo bodo ga tudi učenci pazno in mirno poslušali. Da se pa to gotovo posreči, naj se učitelj ravná po zmožnosti učencev. Ako učitelj zahteva od učencev kaj, kar je za nje popolnoma nemogoče in nedosegljivo ali zahteva preveč, tedaj taka zmeta potem gotovo palici daje vse gospodarstvo v šoli. Učitelj naj tedaj od svojih učencev vselej le toliko zahteva, kar morejo prenašati, da se njih spomin vedno bolj oživlja; nikoli naj pa ne zahteva od njih preveč ali kaj nemogočega, da si ne nakoplje odgovornosti, da je učence kaznoval zavoljo svojih pregreškov, in tako delal kričečo krivico. Učitelj naj s pravim podučevanjem v šoli oživlja pravega duha, kateri telesno kaznovanje čedalje bolj odvrtauje, in tako poterdi besede Disterweg-ove, da je dober didaktiker navadno tudi dober disciplinator. Kazen odvrtauje tudi modro nadzorovanje. Učitelj naj tedaj svoje učence nikdar ne pripušča samih sebi, kajti nedorastla otročja množica še ni zmožna vladati sama sebe, zato kmali brez skerbnege nadzorstva v svoji razuzdanosti zaide na krivo pot. Marsiktero kaznovanje bode izostalo, ako ne bode pazno učiteljevo oko učence nikoli prepustilo same sebi.

Ako tako delamo, da že naprej zabranujemo pot do prestopkov in odvrtaujemo kaznovanje, nam bode mogoče palice se čedalje bolj ogibati; pa tudi prava, pravična in modra raba drugih pripuščenih vzrejevalnih pomočkov, storí, da se učitelj more ogibati naj žalostnišega iz med vsega, to je palice.

Govekar.

Telovadba v ljudski šoli.

Iz lastne skušnje povem nekaj malega o telovadbi.

Mislil sem še pred nekoliko meseci, kar zna biti še dandanes kateri iz med sobratov misli, namreč, da je telovadba za ljudske šole na deželi prav nepotrebna, in da bi morda še celó šolsko obiskovanje ovirala; a prepričan sem sedaj, da sem se zeló motil; kajti telovadba koristi šolstvu na več strani. Telovadba obilo pripomore, da otroci, posebno dečki,

rednejše v šolo hodijo; kajti dokaz temu je, da dečki oni dan, ko se telovadba uči, raji pridejo v šolo, nego druge dni; kajti telovadni dan mora vsaki kaj posebnega doma opraviti imeti, da bi ga ne bilo v šolo. Otroci se tudi pri pisanji lepše vedejo, in tudi med naukom sploh obilo redneje sedé, nego popred, in to storé sami, brez opominjevanja. Ko dečki pridejo do šole, namesto, da bi po svoji navadi pred naukom razgrajali, se zberejo in ponavljajo naučene telovadbine vaje, ako jim le čas dopušča. Tudi sem že pozvedil, da so pastirji na paši, namesto, da bi imeli kake druge nespodobne burke (ktere so, žalibog! pri pastirjih zeló v navadi) telovadbo ponavljali.

Obžalujem, da je za telovadbo le en dan v tednu odločen, posebno zarad rednejšega šolskega obiskovanja. Sedaj, ko so II. oddelku 3 ure na dan odločene, bode gotovo bolje, kajti eno četert, ktero postava med 2. in 3. uro za počitek odločuje, bomo vsaki dan za telovadbo porabili; kar bo dečkom gotovo v veliko veselje. Mislím si, naj pomaga, kar more pomagati, ako tudi malo truda stane, sej ta trud je bogato poplačan. Pri telovadbi se ravnamo naj več po vodilih I. Sokolove knjižice. Vadimo se glavo in trup obračati in uklanjati na vse strani, roke in noge dvigati in ž njimi krožiti, nizko počepati, ravno stati, hoditi po vojaško, delati vstrične in stranske verste, skakati itd. To vse delamo naj več le v šolski sobi.

Dragi sobratje! kateri še ne telovadite, učite telovadbo pred ko mogoče, zagotovim vas iz lastne, čeravno kratke skušnje, da vam za trud, kterega vam bo telovadbini nauk vzrokoval, ne bode žal. Vedimo, da mlada, vroča otroška kri ne more mirovati, kajti ona hoče in pravi: Deček, poskočiva!

Ako pa bi telovadba šolstvu tudi nič več ne koristila, kakor sem zgoraj opomnil, koristi vendar otrokom k zdravju, kakor so že izverstni zdravniki spoznali; učitelj pa je dolžan za zdravje svoje mladine ravno tako skerbeti, kakor za njeno omiko. Omika in olika so si sestre v zeló tesni zvezi; k oliki pa telovadba gotovo obilo pripomore. M. K.

Pervi splošni hervaški učiteljski zbor v Zagrebu.

(Dalje.)

Tretja seja.

25. avgusta bila je tretja in poslednja seja splošnega hrvaškega učiteljskega zbora. Ob 1/2 10. uri zjutraj se začne zbor. Dvorana in galerije kakor navadno natlačene.

Malešević Peter pozdravlja zbor v imenu sremskih učiteljev.

Buzolić pravi, da ima poseben predlog, za kterega želi, da se poprej reši, predno stopimo na dnevni red. Predsednik centralnega odbora oglasil je osebe, ki imajo razstavljenе reči razsojevati in tudi dotični predlog za pohvalnice izdelati. Med temi osebami sem tudi jaz. Ali, štovana gospoda, treba je pomisliti, kako ogromna je razstava, nam da je res nemogoče, nalogi v tako kratkem času zadovoljiti. V ta namen naj bi se vse osebe, kterej je ta posel izročen, koj po denašnej seji zbrale, ter si za ta važni posel vsaj kaki osnov naredile. Pa se naj tudi drugi strokovnjaki v ta namen pokličejo, ker mi — kakor je poprej že nekdo omenil — nismo universalgeniji, a stvar je važna in treba dovoljnega časa.

Tomić Peter to predgovorniku popolnoma potrjuje. Nikarmo se s tako važnimi rečmi nagliti, saj pač menda nihče ni med nami, ki bi kakor znani rimski pesnik na enej nogi stojé 200 verzov napisati mogel. (Smeh in dobroklici.) Tudi želi govornik, da se sprejete resolucije natisnejo in med zbornike porazdelé. (Pri glasovanji se Buzolićev predlog sprejme.)

Predsednik naznanja, da je poročevalec tretjegā vprašanja g. Štefan Basariček, učitelj v Virovitici (Slavonija). Tretje vprašanje, ki je na dnevnem redu, se glasi: „O dolžnostih in pravicah učiteljev“.

Basariček prav obširno razlaga to važno vprašanje. Spominja zbor na pretekle čase, ki je bilo raznovrstnih učiteljev. Čas se je menjal, a učitelji so sedaj gotovo na veliko višjej stopnji omike in napredka, kakor so bili poprej. Nočemo več biti tuja mašina. (Živio.) Učitelj se mora z vsemi svojimi močmi potiviti zahtevam posamesnih oseb, ktere delajo o nesreči učiteljstva; tacih oseb biti slepo orodje je za učitelja kaj sramotno. Učitelj je člen soseske. S sosesko je tedaj on v političnem in socijalnem odnošaji. Vsi soseskini interesi so ob enem tudi njegovi. Treba je tedaj, da učitelj s sosesko v mirnej zlogi živi. Pripoveduje o učiteljski omiki, o šolskih časopisih in bukvah. Veliko se od učitelja išče, a malo mu se daje. Učitelj mora napredovati, v ta namen treba brati knjige in časopise, tedaj pičlo plačilo treba še v te namene trgati. Govornik omenja tudi proletarizem v učiteljstvu. Živahno pripoveduje o slabem položaju učiteljev. Učitelji imajo zunaj po kmetih še zdaj ravno tako plačilo, kakoršno so imeli nekđaj stari „školniki“, „orgelferderberji“ in „mučitelji otrok“, pa se vendar od njih čisto drugo zahteva, kakor se je od unih. Udriha tudi po deželnem zboru, kako brezskrbno pušča učiteljsko vprašanje tako dolgo nerešeno. Pri vredjenji plač imelo bi se na mestne okolnosti ozirati. Najmanjša učiteljska plača naj bi bila 600 gold. s stanovanjem in drvmi. Nadalje priporoča, da bi se učiteljem tudi življenje za stare dni preskrbelo. Najnovejša naredba vlade sicer

obljubuje mirovino (penzijo), ali jaz bi rad vedel, kdo da mirovino prevzame na se? Rekel bi, da bi dolžnost države bila, učitelje v starosti oskrbeti, saj bi to edino bilo, kar bi država učitelju dala, ker že toliko od njega zahteva. Tudi o volitvi metode v šoli govornik beseduje. Učitelj naj bi bil popolnoma svobodnen pri volitvi metode, po kateri da mladost podučuje. Nadzornik naj pazi na vspeh, ali na metodo ne. Za svoje obnašanje naj bo učitelj odgovoren le civilnej postavi. Skrivno presojevanje naj za vselej neha. Taka skrivna presojevanja učiteljev so večidel za učitelja nevarna, ker revež učitelj večkrat še priložnosti ne dobí, da bi se opravičil. Volitvena pravica naj se učitelju ne krati, saj se tudi drugim uradnikom ne. Učitelj naj ima aktivno in pasivno pravico pri vseh volitvah. Tudi je žalostno, da se je tudi na učiteljstvo raztegnila splošna vojniška postava, ktera nam najizvrstniše moči vzeti more. Zahtevajmo torej, da bodo učiteljski pripravniki od splošne vojniške dolžnosti oproščeni, kakor so postavim duhovni in celó judovski rabinar. Tudi naši zbori naj bodo svobodni! Dokler ne dosežemo na postavnjej poti, kar želimo, prosimo vlado, da nam dovoli vsaj enkrat na leto sklicati splošni hrvaški učiteljski zbor. (Živio v zbornici in na galeriji. Govornik bere potem resolucije. Na vprašanje predsednikovo, ako zbor želi generalno debato, bilo je sklenjeno, da se koj specijalno dotične resolucije pretresujejo.)

Buzolić pravi, da je 1. točka preobširna, ter želi, da se pokrajša.

Poročevalec bere: 1. Učitelj mora vse svoje moči le vsestranskej omiki izročene mu mladosti za odločeni namen darovati.

2. Šolsko mladost naj učitelj ima za prihodnje pleme človeštva in za nasledništvo vseh željá, vsega dela in vse slave svojih prededov; v teh mislih naj z mladostjo postopa brez drugih kakoršnih obzirov in sicer le po načelih umne pedagogije za korist in napredek naroda in človeštva.

3. Ne le na mladost, temuč tudi na vso okolico naj učitelj deluje, da bo povsod zagovornik in razširevalec dobrih, plemenitih in resničnih stvari, pa da bo tudi čisti izgled veljavnega in značajnega človeka, rodoljuba in mestnjana.

4. Dokler učitelj obnaša očitno službo, dolžen je neprenehoma napredovati v svojem splošnem in strokovnem poklicu z obzirom na razvoj vednosti sploh, a pedagogije posebej.

Te štiri resolucije sprejete so brez opazke.

Gospá Fabkovička želi, da se v 5. točki beseda „vljuden“ izpusti, ker se že samo po sebi razumeva, da ima učitelj kakor vsak drugi človek biti priljuden.

Kobali se nad 5. točko hudi jezi in predlaga, da se koj cela izbriše. Čemu da ravno učitelj sam sebi postavlja postavo o priljudnosti proti drugim ljudem? Kteri stan na svetu ima kaj enacega? Kaj smo morebiti tako neotesani, da sami sebe krotiti moramo. Potem ni nikakoršno čudo, ako naši šolski vodje, inšpektorji in Bog si ga vedi, kdo še ne, pazijo, koliko cigar na dan pokadimo, kaj kuhamo in koliko pijemo . . . (Od vseh strani glasni „živio- in dobroklici“.)

Vladini komisar g. Jusković pravi, da govornik ni pri reči, ter mu prepové dalje govoriti.

Filipović, predsednik (proti vladinemu komisarju): Jaz protestiram proti temu. Svoboda govora naj se nikomur ne krati! (Živio.)

Vladini komisar (proti predsedniku): Ker vi ne znate svojih dolžnosti, vas moram jaz suplirati.

Filipović: Prosim, da prestopimo na dnevni red.

5. točka popravljena in sprejeta se tako glasi: „Obnašanje učiteljevo proti mestnim starešinam naj bo dostojno njegove časti, ali odkritosrčno brez prilizovanja in poniževanja. Poročevalec bere potem resolucije o pravici učiteljev.

Tomić J. pravi, da bi se učitelju tudi brezplačilno stanovanje dalo.

Gospá Fabkovička govori v tem obziru tudi za učiteljke, da bi namreč z učitelji enake pravice uživale.

Resolucija 1. tedaj glasi: Učitelju in učiteljki naj se tako plačilo odloči, da more brez skerbí in brez družega opravila v mestu in v vasi primerno svojej službi s svojo družino živeti. Plačila 600, 700 in 800 gld. s stanovanjem ali odškodovanjem so neobhodno potrebna. Delj časa služočim učiteljem naj se še odloči vsacih pet let 10% priklade.

(Konec sledi.)

Še enkrat: „Nove šolske postavbe in potrebe kmečkega ljudstva“.

Veselilo me je sicer, da je g. Kovšca v poslednjem „Tov.“ pretresal moj spis pod zgor omenjenim naslovom, ker se na ta način um bistri; ter vzbuja duševno delovanje; z druge strani pa to obžaljujem, ker iz tega pretresovanja spoznam, da g. K. ni razumel mojih misli in da tudi ne razume novih šolskih postav, in da mi očita nevednost o potrebah kmečkega ljudstva.

G. K. ni posnel glavne misli iz spisa, ki je povdarjal veliko važnost nauka o kmetijstvu v „kmečkih“ (ne v mestnih) ljudskih šolah nasproti novim šolskim postavam, ktere poslednje o tej zadevi nič odločnega in morda veljavnega ne izrekujejo. Ker morda g. K. tej resnici ni mogel ugovarjati, izvolil si je pobijati drugo mnenje, ki je v onem spisu izgovorjeno, namreč to: Da je za kmečko šolsko mladino koristnejši in potrebnejši nauk v gospodarstvu in kmetijstvu, kakor pa nauk v pisanji in čitanji. Da je oboje dobro, koristno in tudi potrebno, to je se vé da lahko razumeti. Ktero pa zasluži prednost in večo pazljivost, to vprašanje bode težko rešiti. Poglejmo, kaj je namen ljudskih šol na kmetih. Sploh se pripoznava, da njih naloga je: kmečko mladino vzrejati in podučevati tako, da si bode pridobila za praktično življenje tistih nauk, katerih bode najbolj potrebovala. Iz kmečke šolske mladine pa postane naj več zopet kmečko ljudstvo, to je večji ali manjši kmetijski posestniki, kmečki gostači, kmečki hlapci, dekle, dninarji itd. Tem vsem pa vednosti o kmetijstvu bolj koristijo, kakor druge znanosti. Da bode mo še bolj sprevideli, kateremu nauku gre prednost, ali kmetijskemu ali onemu o pisanji in čitanji, mislimo si dve idealni kmečki šoli: v eni se podučuje samo kmetijstvo in gospodarstvo, toda izverstno (pisati in čitati otroci ne znajo in se tudi ne učijo), v drugi se podučuje v samem branji in pisanji tako, kakor se to izveršuje v sedanjih šolah. Iz obeh šol došla bode se vé da enostransko izobražena mladina. Prašam pa: Ktera mladina bode bolj porabljiva za kmečki stan? ktere znanosti so za kmeta večje veljave? ktere mu bodo pri gospodarstvu, pri poljedelstvu, živinoreji, sadjereji, vinoreji itd. bolj hasnile?

Moje mnenje je, da kmetijske znanosti mu morejo naj bolje tekniti. V kmečki ljudski šoli bi se tedaj moralo bolj ozirati na te nauke, kakor na pisanje in čitanje. S tem pa nisem terdil, da branje in pisanje ne koristi; tudi nisem rekel, da naj se že sedaj, po teh okoliščinah, ali na vseh šolah tako ravna; kakor je razumel g. K., ki napačno meni, da šolski nauk v kmetijstvu malo hasne, da učenci to zabijo.

Ker je g. K. meni nevednost o kmečkih potrebah in razmerah zavoljo tega javno očital, ker sem z vprašanjem: „Kolikokrat na teden, mesec, na leto treba je kmetu čitati, pisati?“ dokazaval, da se kmet s tem manj pečá, kakor z obdelovanjem polja, njive, gozda, z rejo živine, sadja, vina, čbel itd.; naj pa tù jaz pokažem, da je pa g. K. večji tujec med §§. šolskih postav, kot pisatelj članka o potrebah kmečkega ljudstva, iz kterega je izrastel, in s katerim tudi vedno rad in večkrat občuje.

G. K. meni, da §. 13. šolske postave od 20. avg. l. 1870 govori, koliko naj se mladina uči o kmetijstvu, branji, čitanje itd. To je znota. G. K. berite, in videli bote, da oni §. govori o dolžnostih v šolo hoditi, ne pa o učnih smotrih, kakor je g. K. v svojem smislu §. 13. razlagal.

V smislu §, 13. sem jaz nasvetoval, da naj se v nedeljskih in večernih šolah 12 — 14 let stara kmečka mladina podučuje v gospodarstvu, kmetijstvu in obertnijstvu. To pa je g. K. popolnoma prezerl.

Treba je tedaj dobro premisliti, predno se hoče komu kaj očitati.
L.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

26. Marljivo je Metelko prebiral „Novice“, ktere so se tudi po njegovih učencih od leta do leta vidoma doverševale v dobri pisavi in pravih vnanjih oblikah. To pa mu ni bilo po gôdu, da so se poprijele bile Gajice. Slovenščino je razlagal sam v Metelčici, sicer po šolah je vladala Bohoričica, in učenci so mu spisovali svoje naloge nekaj v tem, največ pa v njegovem čerkopisji. Javno je rabil tedaj sam le Bohoričico, in v njej je prišlo na svetlo v št. 20 omenjeno »Berilo za drugi klas malih šol na kmetih« l. 1846 v Terstu; v njej je od l. 1819 do 1847 spisoval:

g) Oznanila c. k. Ilirskiga poglavarstva v Ljubljani z mnogotérimi podučenji in c. k. razpisi.

Za Vodnikom je bil namreč Metelko kranjski tolmač (cf. IX. 3. str. 6); za njim pa je to opravilo dobil in menda do smerti svoje izverševal Fr. Malavašič. — V Bohoričici je to leto dal na svetlobo pobožno knjižico, kateri je naslov:

h) Serce ali spoznanje in zboljšanje človeškiga serca, katero je ali božji tempelj ali pa hudičev berlog. Za obuditev in vterditev keršanskiga duha. V Ljubljani 1847. 8t. 312 str. Predgovor IX. Z 10 lesoreznimi podobami. Iz nemškiga prestavljeno in z mnogoterimi pristavki pomnoženo. Druziga natisa 1848. Tretjiga 1851.

„Te bukvice, pravi v predgovoru, so bile iz Francoskiga na Nemško prestavljene, in že v letu 1732 pod naslovam ali imenilam: Duhovno zerkalo zaderžanja, iz kteriga vsak za večno zveličanje skerben kristjan stan svoje duše spoznati, in svoje življenje prav vravnati zamore, po gorečih željah pobožnih duš na dan dane.

Od leta 1732 se je na svetu veliko spremenilo, — resnica pa je zmirej tista večno nespremenljiva — in lahko je vediti, de te resnice so sedanjimu svetu zló neperjetne . . . Kakor ima Bog svoje kraljestvo v vernih in pobožnih; tako ima tudi satan svoje kraljestvo v hudobnih, nevernih in spačenih . . . Tako so Kristus in njegovi aposteljni razločno učili . . . Kdor tedaj veruje v té njih nauke, mora tudi verjeti, de je človeško serce ali božji tempelj ali pa hudičev berlog.

Iz stanu serca, ktero je prebivanje in sedež dobriga ali hudiga, se mora res človek obsoditi; obličje je le naznamek, ki gā notranji človek očitno obesi, po katerim se notranji stan, kteriga duha otrok de je, nekoliko spozná. Zatorej poglej v svoje sercé, premisli svoje notranje, de izveš, v katerim stanu se znajdeš; ako Kristus, ali hudič v tebi kraljuje, ako je božje ali hudičovo kraljestvo v tebi, ako si prost božji otrok, ali suženj greha in hudiča . . Le Kristus te zamore sprostiti, in če te On sprostí, si resnično prost ali svoboden“.

V takem duhu so pisane te bukvice. Jako presunljive so pridjane podobice, v kterih se prav živo razodeva notranji stan na pr. človeka, kteri grehu služi ter v njegovem sercu kraljuje hudič s sedmerimi naglavnimi grehi, ki jih kažejo po pomenu: pav, krastača, kozel, kača, svinče, risat in terdorong; ali smert njegova s strahotno glasilko: Poberi se spred mene, ti prekleti, v večni ogenj! — Ravno tako presunljiva je nasprot podoba, v kteri se kaže notranji stan pobožnega, kterega sercé je tempelj živega Boga in prebivanje presvete Trojice; ali smert pobožnega in pravičnega s premilo glasilko: Bali ti zvesti hlapec!

Po teh in po svoji notranji vrednosti in lepoti so se omenjene bukvice slovenskemu ljudstvu, ki je takrat imelo že dokaj prav lepih in mičnih mašnih in pobožnih, priljubile tako, da je v kratkem treba bilo tretjega natisa, in se je po smerti spisateljvi napravil že četerti, pa v Gajici, l. 1862. XI. 8^t. str. 416.

Pa še v nekem drugem oziru so znamenite te bukvice. — Vzajemnost narodovska je tedaj naglo rastla, in mimo poprej so bolj pogostoma dohajale iz Amerike pisma in v njih po časnikih se brale tožbe, kako hudo se sim ter tje godí ondod kerščanskim verovéstnikom ali misijonarjem sploh in posebej kranjskim. Kranjskim v severni Ameriki stradajočim misijonarjem nekoliko pomoči, to je bil nagib, da se je Metelko lotil prestave že popisanih bukvic. Da si ravno se takih knjig Slovencem ne manjka, vendar mislim, da po njih nisem pomnožil le števila nekoristnih bukev. Iz Amerike sem dobil ene nemško natisnjene (morebiti edine v Evropi, v Lipsku vsaj ni nobenih); v Ameriko naj dobrotno se vračajo kranjski poslovenjene. Konec l. 1847 izroči Metelko ves njihov dobiček t. j. 617 gold. ljubljanskemu škofijstvu, naj ga pošlje v Ameriko, in naj iz le-tega denarja dobi misijonar And. Skopec 117 gld., Frid. Baraga, Fran. Pirc, Jur. Godec, Ign. Mrak in o. Ot. Skola pa vsakteri po 100 gold. Škofijstvo 10. jan. l. 1848 z drugimi za misijone naboranimi novci pošlje tudi to darilo na Dunaj Leopoldinske družbe ravnateljstvu, ktero koj na to razodene posebno pohvalo Metelkotu za njegovo velikodušno in zdatno prizadevanje k razširjanju in vterjevanju katoliške vere v daljni Ameriki obétaje, da se dar njegov med naznanjene misijonarje razdelil bode na tanko po storjenem določilu. — Se-li more

dati slovstvu blagši namen od ljubeznjivega pospeševanja pravega kra-
ljestva božjega?

Tudi drugoč je Metelko rad delil milostinjo tù in tam po pravilu, naj ne vé levica o tem, kar storí desnica, podoben tihemu po-
toku, ki rosí lepe senožeti in ravne polja; vendar naj se o tej priliki
oméni, da je l. 1836, kadar je bil župan verli J. Hradecky, mestnemu
starašinstvu izročil 300 gld. za uboge zanemarjene otroke, naj bi se jim
naklanjala poštena izreja; in že l. 1832 je neki dobrotnik po njem
oskerbništvu ljubljanske ubožnice daroval 500 gold. proti temu, da se
denar varno naloží, obresti med uboge sproti razdeljujejo, glavnicu pa
oberne za beraško delavšnico, če se vstanovi kedaj v Ljubljani. Vidi se,
da je davno že snoval Metelko, kar je verno sporočil tudi v poslednji
svoji volitvi.

O risanji.

Nove šolske postave velevajo, da naj se risanje uči že v ljudski
šoli, in sicer več ali manj po vseh razredih. Pa tudi že pred novimi
šolskimi naredbami ukazalo je bilo ministerstvo za nauk in bogočastje,
da naj se v 4. razredu glavnih šol podučuje v risanji, kar naj se pri-
čénja tudi z zmožnejšimi učenci v viših razredih malih ali farnih šol.
Ako premislimo korist, katero prinaša urnost v risanji učencem vsake
verste, moramo priterditi popolnoma tej želji šolskih vradov in vlade
sploh. Naj več učencev ljudske šole gre po doveršenem svojem učenju
v djanjsko življenje, kjer postanejo v poznejih letih kmetje, rokodelci,
obertniki i. t. d. Vsem tem koristi risanje. Akoravno za kmeta ni tolike
važnosti, pa je rokodelcem in obertnikom s to znanostjo mnogo mnogo
pomagano. Da je to istina, spoznamo že pri nedomačih rokodelcih in
obertnikih, ki so vsestransko umnejši od naših domačih, kateri se niso v
šoli učili niti risanja niti drugih naukov, kakor pa obertniki drugih na-
rodov. Kar ima naš narod umnih obertnikov, vsi so po večem le sa-
mouki. Za djanjsko življenje zlasti za obertniški in rokodelski stan je
risanje koristno in potrebno. Iz tega vzroka že ima ta nauk opravičeno
mesto v učnem čertežu ljudskih šol. Verh tega je risanje v tej šoli pri-
merno pripravljeno za tiste učence, ki prestopijo v srednje šole, v realke
ali real - gimnazije. Zraven tega pa je risanje jako prijetno delo, ki
lajša in kratkočasi druge manj zanimive šolske ure, ki budí veselje do
lepote, reda in snage. Dognana resnica je torej, da je risanje koristno
in potrebno za mladež ljudske šole, dognana je postava, da se morajo
učence v tem podučevati in spoznana je tudi dolžnost učiteljev, da
morajo ta nauk učiti kolikor mogoče dobro. Nastane torej zdaj vpra-
šanje, kako se more z vspehom v risanji podučevati? ktera sredstva

mora v ta namen učitelj, ktera pa učenec pri rokah imeti? in ktera so sploh glavna pravila pri risanji?

Akoravno nismo prvi risarski mojster, akoravno bi kdo drugi naših tovaršev o risanji boljše vtegnil razlagati; vendar se derznemo to zastavljeno si nalogo reševati, nadjaje se, da iz opomb, ki jih hočemo navesti, vstreženo bode vsaj nekterim slovenskim učiteljem, ki navoda o risanji še gotovo niso čitali v slovenskem jeziku.

Splošna pravila pri risanji.

Kdor hoče dobro, čedno, dopadljivo, in prav risati, gledati mora 1. na red in čednost v vsem, kar se pri risanji rabi, 2. mora biti pazljiv, previden, priden in natančen. Pregovor, ki veli: „Red je duša vseh stvari“, treba je zlasti risarju čez vse pomniti. Risar mora vsakemu orodju odločiti primerno mesto, da lahko vsaki čas v roko vzame, česar potrebuje, da mu ni treba iskati in iskati s čemur se ravno mnogo časa po nepotrebnem zgubi.

Drug pregovor veli: „Čednost je pol zdravja“, kar za risanje pomeni: „Čednost je pol lepote“. Pred vsem je treba pri risanji imeti čedne roke. Umazani persti ogerdé risarski papir in orodje. Popolnoma čist papir se pri risanji, zlasti prostoročnem, le tedaj more obvarovati, ako se še list družega papirja pred seboj ima, da se roki nanj pokladate. To pa zavoljo tega, ker se roke naše vedno, zlasti pa v vročini poté, na kateri način se v risarski papir nabirajo madeži, katerih ni moč izbrisati. Še celó čista roka ne ubrani teh potnih madežev. Ravno taka snaga je opazovati gledé risarskega orodja, ktero je treba berž po rabi najskerbljivše očistiti. To je pomniti še posebej o risarskem peresu, v katerem se nikoli ne sme positi, da se navadna črna barva „tuš“ posuši. Na krožilo (cirkelj) je pa gledati, da se mu ostri konci (špice) ne vlomijo ali drugače ne pokvarijo.

Kakor je pri drugih naukih treba pazljivosti, tako tudi pri risanji, in sicer še v večji meri. Sej je poglobitno delo risanja ravno marljivo opazovanje in primenjanje pridmetov po njih obliki, velikosti, legi in razmeri med pozamesnimi deli. Le kdor pazljivo risa bodi si izgledne slike ali predmete iz narave, le ta bode kedaj v stanu svojo lastno misel izpeljati. Na dalje mora biti risar natančen v vsem, na vsako piko in čertico mu je paziti. Pridnost je ravno tako ena prvih lastnosti dobrega risarja. Lenoba ni še nobenemu pomogla do velike umetnosti ali visoke učenosti. Nasproti pa je pridnost že večkrat nadomestila pomanjkojoče naravne zmožnosti. „Vaja izuri mojstra“.

Zlato vodilo vsakemu risarju bodi: „Risaj previdno in premišljeno“. Pri vsaki piki, pri vsaki čerti treba se je pred poprašati, kam jo postaviti in kam jo potegniti. Napaka je zlasti pri risanji kmali storjena,

pa ne tako hitro popravljena. Večkrat se primeri, da je od ene same pomotne pike vsa risanka pokvarjena. Koliko časa se potem zgubi in koliko se papir škodi, ako se brišejo razni pregreški. Zavaljo tega se priporoča počasno in razumno risanje, t. j. risanje s premisljkom. Kdor počasi pa vedno hodi, pride gotovo do cilja, in večkrat še prej, kakor uni, ki hoče vse prenačiti. To se da prav lepo oberniti ravno na risanje. Kdor hoče svojo risarsko nalogo hitro doveršiti, jo navadno pokvari, in ne samo enkrat, še večkrat se mu to pripeti.

To so nauki, ktere je treba učencem naj prvo razložiti in tako živo priporočiti, da bi se jih za vselej zapomnili. Ker se pa to pri lahko-miselni mladini berčas ne zgodi, treba jim je ta pravila pač prav pogostoma ponavljati. Ako se jih tudi vsako risarsko uro opominja, vendar je še morda polovica učencev, ki se odliknje z neredom, nesnažnostjo, lenobo in drugimi nemarnostimi. Pa to učitelja nima strašiti; če tudi ni koristil vsem učencem, koristil je vsaj večini, gotovo pa polovici ukapotrebne mladine.

O risalnih orodjih in pomočkah.

Risalnega orodja imamo mnogo. Vsa razna ta orodja ne bodemo tu naštevali, ker se v ljudski šoli ne rabijo in ker se ne moremo v preobširno obravnavo spuščati. Spreten in marljiv risar doseže z malimi enostavnimi orodji več, nego okoren z Bog vé kolikimi pomočki.

Najpotrebniši risalni orodji ste: svinčnik (vllovka) in papir. Namesto teh se v prvih razredih ljudske šole rabita čertalnik kameneni in tablica. Na dalje je treba biti risarju da je preskerbljen z nožem, z gumilastiko, z arabškim gumijem ali ustnim klejem, s tušem in barvami, kozarcem z vodo, z gobo, z čašicami za tuš in barve, s čopičem, s celo zbirko navadnih risarskih orodij (Reiszeug), s prenašalcem, z risalnim in drugimi ravnili, s trikotom, z risalno desko i. t. d.

(Dalje prih.)

Šolsko obzorje.

Iz Tominskega. Zopet so na Tominskem razpisane učiteljske službe, ktere je vstanovilo okrajno šolsko svetovalstvo dne 25. in 26. jan. t. l. Ker so nam že dvakrat došle iz Kranjskega nemške prošnje, zdi se mi gg. učiteljem potrebno naznaniti, da se pri našem okrajnem šolskem svetovalstvu, ktero je od glave do nog slovensko, nemško pisane prošnje prezirajo. Na Tominskem so vse ljudske šole slovenske, ker je tudi ljudstvo slovensko. Nemščina se le v nekterih kot predmet uči. Tudi pri okrajnem šolskem svetovalstvu vlada slovenščina kot opravilni in uradni jezik, ker je pervosednik g. namestništveni svetvalec Winkler popolnoma v njem izurjen in pravičen mož. Ako bi po vsem Slovenskem take glavarje imeli, bi se gotovo šteli srečne.

Naj dodam še nekaj novic iz zadnje seje našega okrajnega šolskega sve-tovalstva! Gosp. Ivan Širca, dosedanji drugi učitelj v Kanalu in izversten orlist, je izvoljen za perva učitelja v Cirkno s plačo 700 gl.; dosedanji podučitelj gg. Vodopivec, Strés, Gerželj so vsled doveršenih izpitov dekretirani za učitelje z letnimi plačami 500, 500 in 400 gl. ter ostanejo na svojih mestih: v Cirknem, v Bovecu, na Serpenici. — Za nagrade gg. duhovnikom, ki učé šolo, se je odločilo štiri tisoč (4000) gl. — Tako napredujemo po novih postavah. Ali ni to veselje? —

Iz Ljubljane. Učiteljske preskušnje bodo letos že 9. aprila. Najprej bode pismeno spraševanje, za učitelje in učiteljice ob enem, vendar za vsaki spol posebej, in precej potem ustmeno spraševanje za učitelje, za učiteljice se pa začne ustmeno spraševanje 15. aprila in naslednje dni.

Pripravniki in pripravnice, ki hočejo priti k skušnji, naj se s kolekovano in pravilno napravljeno vlogo oglasé zadnji čas do konca marca pri ravnateljstvu c. k. izpraševalne komisije, in naj določno povedó, ali hočejo spraševati dati se za splošne ljudske šole ali za meščanske, ako za meščanske, za kateri oddelek (Gruppe). Tej vlogi naj se pridene tudi kratek popis življenja in podučevanja, in pred spraševanjem naj se vloží 10 gld., kar c. k. deželni šolski svet v posebnih primerljajih tudi more znižati na polovico. Zastran učilnih knjig, ki se lahko rabijo za pripravo, zavrača se na tukajšnje naznanilo dné 24. avg. preteč. l., in se tudi opominja, da naj spraševanjci, ki so se oglasili v pravem času, nikar ne pričakujejo posebnega odgovora, marveč naj pridejo 9. aprila dopoldne ob 8. uri kar naravnost v omenjene sobe pri c. k. učiteljski izobraževalnici.

Ravnateljstvo c. k. sprašev. komisije za splošne ljudske in meščanske šole.

V Ljubljani, 28. svečana 1872.

Dr. Anton Jarc.

— 22. preteč. m. začel se je napredovanjski tečaj pri c. k. učiteljskem izobraževališču za učitelje v mestu, katerim so se pridružile tudi začetne učiteljke naj več iz zasebne šole gospé Moos-ove.

— Učiteljsko društvo je zadnji čas imelo v sredah tri prav zanimive večere. Na versti je bilo: »Zgubljeni raj«, deklamacija, govorila g. A. H.; »Šola in življenje«, gov. L. Belar; »Vse je minljivo«, gov. Fr. Gerkman; »Šolstvo stare dobe«, gov. J. Zima; »Ljudska omika«, gov. A. Praprotnik; »Kristjanstvo pri Slovencih«, gov. Fr. Gerkman; »Čertic o slov. slovstvu«, gov. A. Praprotnik; »Tudi učitelj ima svoje muhe«, gov. Fr. Raktelj. Med posamnimi govori peli so se krazni čveterospevi. Za prihodnje obeta se nam še kaj prav važne tvarine. Teh večerov vdeležujejo se vsi učitelji mestne šole, nekteri iz c. k. vadnice in tudi nekaj iz ljubljanske okolice. Gotovo pa bi se jih še več vdeleževalo, ko bi se ne ravnali po pogubljeni ljubljanski šegi, da se tù vsaka stvar cepi na dve strani; pri ljudskih učiteljih bi tega vendar ne bilo treba.

— V poslednji seji deželnega šolskega svéta so se pripravnikom in pripravnicam v tukajšnjih izobraževališčih za učitelje in učiteljke oddale deržavne štipendije, katerih je ministerstvo za Kranjsko določilo 4000 gold. Iz med pripravnikov dobilo je 22 po 100 in 12 po 50 gold., iz med pripravnic pa 24 po 50 gold. — zares lepa pomoč za napredek današnjega učiteljstva. Trem učiteljem dala se je podpore po 20, 30 in 40 gold.

— Ljubljanska hranilnica je med letošnjimi drugimi dobrotnimi darovi tudi šolstvu podelila tela zdatna darila: za obleko ubogim učencem 50 gold., za božično drevo v varovalnici malih otrok 50 gold., za podporo ubogih učencev ljublj. gimnazije 200 gold., za novomeške gimn. 200 gold., za kranjske gimn. 100 gold., za podporo ubogih učencev v ljublj. realki 300 gold., za pripravnike 100 gold., za učence v drugi mestni šoli 100 gold., za učence v prvi mestni šoli 150 gold., za učence ternovske šole 25 gold., za učilne pomočke kranjskim ljudskim šolam 500 gold., za uboge učenke dekliških šol pri nunah v Ljubljani 300 gold., v Loki pa 100 gold., za nedeljsko šolo pri drugi mestni šoli 100 gold., za nedeljske učence pri realki 200 gold., pri sv. Jakobu 100 gold., za učence v evang. šoli 200 gold., otrokom v varovalnici 100 gold., za godbino šolo pri filh. društvu 100 gold., občini sv. Ane pri Terziču za napravo nove šole 200 gold., za šolske knjižnice na Kranjskem 100 gold. Slava!

— Družba v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem. Za leto 1871 so plačali gg.: Govekar Fr. z Iga, Abram Leopold iz Sodražice, Simončič Janez od Št. Jurja na Štajerskem, Erker Jože od Stare cerkve v Kočevji, Kaliger Florijan iz Boštanja. Za l. 1872: Böhm Ignaci iz Kočevja, Suhadobnik Leopold iz Šmartna s pod Šmarne gore, Lomšek Šimen iz Cirkelj na Dolenskem, Ivanetič Martin iz Ljubljane, Krašovic Anton iz Cirknice, Brezic Jan. iz Leskovce, Borštnik Janez iz Šmarje, Poženel Janez iz Črnega Verha, Praprotnik Andrej iz Ljubljane, Čerin Jože iz Žir, Kravs Jože, orglavec iz Rudolfovega, Demšar Karol iz Senožeč, Kračman Matej iz Žalne, Putrè Mihael iz Ljubljane, Šušteršič Matija iz Banjaloke, Bezeg Anton iz Sostra, Kaliger Janez iz Šmarjete na Dolenskem, Kušlan Lovreenc iz Slavine, Jevnikar Bernard iz Žuženberka, Sajè Janez iz Št. Jerneja, Kavšek Jože iz Vinice.

Poslal je tudi 3 gl. g. Muhič France z Verha (kar pa prej ne moremo vpisati, dokler ne vidimo bukvic).

Dalje so poslali gg.: Treven Janez iz Šempetra 10 gold., Arko Matija iz Hrenovec 10 in Kukec Matej iz Rateč pri Zidanem mostu 18 gold., Lunder France iz Berda pri Podpeču 13 gold. 50 kr. vstopnine in za l. 1872 — 6 gold. Pristopil je g. Čenčič Jernej, učitelj pri sv. Petru v Ljubljani s 15 gold. vpisnine.

Premembe v učiteljskem stanu na Koroškem. Postavljeni in prestavljeni so gg.: Ivan Grilc za poduč. v deško šolo v Šent-Vid; Janez Lezjak, zač. uč. v Lipi pri Verbi, za stal. uč.; David Koller, zač. uč. v Frezah, za stal. uč. v Starem dvoru; Josip Rainer, zač. uč. v Šent-Jurji v Kačji dolini, za stal. uč. v Wachsenberg; Fr. Glančnik, zač. uč. v Delčah v Zilski dolini, za stal. uč.

Na Kranjskem gg.: Miha Kokošinek s Kočevske Reke v Možburg; Jan. Santner, iz Kočevja v Wolfsberg, oba na Koročko; Jož. Lavrič, iz Cola v Voitsberg na Štajersko; Bern. Janez, iz Mengiša v Nevlje pri Kamniku. — Matija Šušteršič, uč. v Banjiloki, je umrl.

Razpis podučiteljeve službe. V Mengišu je izpraznjena podučiteljeva služba s 178 gl. 2 $\frac{1}{2}$ kr. letne plače. Prošnje za-njo naj se ravnaajo do c. k. okrajnega šolskega sveta v Kamniku do 10. t. m.